RICHARD AUSTIN FREEMAN

Magická skrinka

Magická skrinka

Richard Austin Freeman

Slovenský preklad: Pavol Gajarský

OBSAH

Úvod 4

Magická skrinka 6
Falošná stopa 41
Návnada 69
Prírodovedec v službách práva 101
Alibi pána Pontinga 139
Pandorina skrinka 174
Stopa behemota 204
Patológ na scéne 238
Úlomky z trosiek 266

Úvod

Richard Austin Freeman patrí medzi najvýraznejšie osobnosti klasickej britskej detektívky. Bol to autor, ktorý dokázal spojiť presnosť vedeckého myslenia s rozprávačskou eleganciou, a ktorý už na začiatku 20. storočia pochopil, že kriminalistika môže byť rovnako fascinujúca ako samotný zločin. Jeho diela sú dôkazom, že detektívka nemusí stáť na dramatických zvratoch, ale na trpezlivom pozorovaní, logike a dôslednej práci s detailom. Freeman si tým vytvoril osobitý štýl, ktorý ho odlišuje od jeho súčasníkov a dodnes pôsobí prekvapivo moderne.

V centre jeho tvorby stojí doktor John Thorndyke – právnik, lekár a analytik, ktorý pristupuje k vyšetrovaniu s pokojom vedca a presnosťou laboratórneho technika. Thorndyke nie je detektívom v tradičnom zmysle slova; je to odborník, ktorý verí v silu dôkazov a v to, že aj najmenší fragment môže odhaliť celý príbeh. Jeho metódy sú systematické, jeho uvažovanie neúprosné a jeho prístup k pravde takmer chirurgicky čistý. Práve vďaka nemu sa Freemanove texty stali predchodcami moderného forenzného vyšetrovania.

Zbierka *Magická skrinka* predstavuje Freemana v jeho najhutnejšej podobe. Každá poviedka je malým laboratóriom, v ktorom sa zdanlivo nenápadné udalosti menia na precízne vystavané záhady. Čitateľ tu nenachádza iba napätie, ale aj radosť

z pozorovania, ako sa jednotlivé stopy skladajú do logického celku. Poviedky sú rôznorodé, no spája ich rovnaký princíp: dôkaz má vždy prednosť pred domnienkou a rozum pred náhodou. V tom spočíva ich trvalé čaro – v presnosti, ktorá nepôsobí chladne, ale fascinujúco.

MAGICKÁ SKRINKA

Bolo to v bezprostrednom okolí King's Road v Chelsea, kde nám náhoda – podporená Thorndykovým bystrým a pozorným okom – otvorila cestu k dramatickému príbehu o magickej skrinke. Nie že by úvodná fáza celej záležitosti bola nejako zvlášť dramatická, ba ani samotný príbeh skrinky nie. To Thorndyke dodal celej veci dramatický nádych – a aj väčšinu kúzla. Zaznamenávam túto príhodu najmä ako ukážku jeho mimoriadnej schopnosti vynoriť z pamäti podivné, málo známe fakty a okamžite ich uplatniť tým najneočakávanejším spôsobom.

Osem hodín práve odbilo v hmlistej novembrovej noci, keď sme odbočili z hlavnej ulice a – zanechajúc za sebou žiaru výkladov – ponorili sa do bludiska tmavých a úzkych uličiek smerom na sever. Náhla zmena na nás oboch zapôsobila a Thorndyke sa pri nej hneď pustil moralizovať svojím príjemným, zamysleným spôsobom.

„Londýn je nevyčerpateľné miesto," zamyslel sa. „Jeho rozmanitosť je nekonečná. Pred chvíľou sme kráčali v oslnivom svetle, tlačení davom ľudí. A teraz sa pozri na túto uličku. Je tmavá ako tunel a máme ju celú pre seba. Na takomto mieste sa môže stať čokoľvek."

Zrazu sa zastavil. Práve sme prechádzali popri malom kostole či kaplnke, ktorej západné dvere boli chránené otvoreným

podlubím. Keď môj pozorný priateľ vošiel dnu a zohol sa, v hlbokom tieni pri stene som zbadal predmet, ktorý mu zjavne padol do oka.

„Čo je to?“ spýtal som sa, keď som ho nasledoval.

„Dámska kabelka,“ odvetil. „A otázka znie: čo tu robí?“

Vyskúšal kostolné dvere, ktoré boli očividne zamknuté, a keď vyšiel von, pozrel sa do okien.

„V kostole sa nesvieti,“ povedal. „Je zamknutý a nikde ani živej duše. Zdá sa, že kabelka je opustená. Pozrieme sa na ňu?“

Bez toho, aby čakal na odpoveď, ju zdvihol a vyniesol do mierne svetlejšej tmy ulice, kde sme sa pustili do jej obhliadky. No už na prvý pohľad vypovedala svoj príbeh: bola pôvodne zamknutá a niesla neklamné stopy po násilnom otvorení.

„Nie je prázdna,“ poznamenal Thorndyke. „Myslím, že by sme sa mali pozrieť, čo je v nej. Podrž ju, kým si zaobstarám svetlo.“

Podal mi kabelku, kým vo vrecku nahmatal malú elektrickú lampu, ktorú nosieval so sebou – a bol to zvyk viac než chvályhodný. Držal som otvor kabelky roztvorený, zatiaľ čo on osvetľoval jej vnútro. Zbadali sme niekoľko predmetov úhľadne zabalených v hnedom papieri. Jeden z nich Thorndyke vybral, rozviazal povrázok a odstránil papier, čím odhalil čínsku kameninovú nádobu. Na nej visela visačka s pečiatkou Múzea Viktórie a Alberta, na ktorej stálo:

Slečna Mabel Bonneyová

Willow Walk 168

Fulham Road, W.

„To nám hovorí všetko, čo potrebujeme vedieť," povedal Thorndyke, keď nádobu opäť starostlivo zabalil a jemne vložil späť do kabelky. „Nič nepokazíme, ak veci odovzdáme ich majiteľke – najmä keď je zjavné, že aj samotná kabelka patrí jej," dodal a ukázal na zlaté iniciály „M.B." vyrazené na marokíne.

Na Fulham Road sme sa dostali za pár minút, no potom sme museli kráčať takmer míľu po tejto dlhej ulici, kým sme dorazili k Willow Walk – kam nás ochotne nasmeroval jeden obchodník. Prirodzene, číslo 168 bolo až na jej samom konci.

Keď sme odbočili do tichej ulice, takmer sme vrazili do dvoch mužov, ktorí kráčali rýchlym tempom, no obaja sa neustále obzerali cez plece. Všimol som si, že sú to Japonci – dobre oblečení, distingvovaní páni – ale nevenoval som im veľkú pozornosť. Oveľa viac ma zaujímalo, za čím sa to vlastne obzerajú. Bol to taxík, len slabo viditeľný v svetle pouličnej lampy na druhom konci „Walku", z ktorého práve vystúpili štyria ľudia. Dvaja z nich sa ponáhľali zaklopať na dvere, zatiaľ čo ďalší dvaja kráčali veľmi pomaly cez chodník tým istým smerom. Dvere sa takmer okamžite otvorili; dve z tých nejasných postáv vošli dnu a ďalšie dve sa pomaly vrátili k taxíku. Keď sme sa priblížili, zbadal som, že títo dvaja sú policajti v uniforme. Práve

som si to stihol uvedomiť, keď obaja nastúpili do vozidla a vzápätí zmizli v tme.

„Vyzerá to na nejakú pouličnú nehodu," poznamenal som. Keď som však zazrel číslo domu, popri ktorom sme práve prechádzali, dodal som: „Zaujímalo by ma, či ten dom náhodou nie je… áno, hrom do toho! Je to on – stošesťdesiatosem. Niečo sa tu prihodilo a naša kabelka je jednou z postáv tejto drámy."

Odpoveď na naše zaklopanie nebola nijako promptná. V skutočnosti som už dvíhal ruku, aby som klopadlom zopakoval výzvu, keď sa dvere otvorili a odhalili postaršiu slúžku. Hľadela na nás skúmavo a, ako sa mi zdalo, s náznakom zdesenia.

„Býva tu slečna Mabel Bonneyová?" spýtal sa Thorndyke.

„Áno, pane," odpovedala; „ale obávam sa, že ju teraz nemôžete vidieť, iba ak by išlo o niečo naliehavé. Je dosť rozrušená a práve má veľa starostí."

„Nie je najmenší dôvod ju vyrušovať," povedal Thorndyke. „Prišli sme len vrátiť túto kabelku, ktorá sa zrejme stratila." Pri tých slovách ju podal slúžke. Tá ju dychtivo uchopila s výkrikom prekvapenia a keď sa kabelka pri tom pootvorila, nahla sa, aby nazrela dnu.

„Ale veď," zvolala, „zdá sa, že napokon nič nezobrali. Kde ste ju našli, pane?"

„V podlubí kostola na Spelton Street," odpovedal Thorndyke a už sa chystal odísť, keď slúžka naliehavo dodala:

„Mohli by ste mi, prosím, povedať svoje meno a adresu, pane? Slečna Bonneyová vám určite bude chcieť napísať a poďakovať."

„To naozaj nie je potrebné," namietol, no ona ho úzkostlivo prerušila:

„Prosím vás, pane, buďte taký láskavý. Slečna Bonneyová bude veľmi mrzutá, ak vám nebude môcť poďakovať; a okrem toho sa vás možno bude chcieť na niečo opýtať."

„To je pravda," povedal Thorndyke, ktorého len dobré mravy zdržali od toho, aby sa sám nespýtal jednej či dvoch otázok. Vytiahol puzdro na vizitky, jednu z nich podal slúžke, zaželal jej „pekný večer" a odišiel.

„Tá kabelka bola očividne ukradnutá," poznamenal som, keď sme kráčali späť k Fulham Road.

„Očividne," prikývol a už sa chystal rozviesť túto myšlienku, keď našu pozornosť upútal taxík, ktorý prichádzal od hlavnej cesty. Z okna trčala mužská hlava a keď vozidlo prešlo popod pouličnú lampu, všimol som si, že patrí staršiemu pánovi so snehobielymi vlasmi a veľmi sviežou, rumennou tvárou.

„Videl si, kto to bol?" spýtal sa Thorndyke.

„Vyzeral ako starý Brodribb," odpovedal som.

„Aj mne sa zdalo. Zaujímalo by ma, kam má namierené."

Obrátil sa a so špekulatívnym pohľadom sledoval vzďaľujúci sa taxík, ktorý o chvíľu prirazil k chodníku a zastal – zrejme z druhej strany domu, z ktorého sme práve vyšli. Len čo vozidlo zastalo, dvere sa rozleteli a pasažier vyskočil von ako postarší, no

prekvapivo čiperný panáčik z hracej skrinky a vybehol hore schodmi.

„To je Brodribbovo klopanie, o tom niet pochýb," povedal som, keď sa ten staromódny, okázalý úder rozľahol tichou ulicou. „Príliš často som ho počul na našom vlastnom klopadle, aby som sa mohol pomýliť. Ale radšej by sme nemali dopustiť, aby nás pri tom sledovaní zazrel."

Keď sme sa opäť vydali na cestu, občas som nenápadne pozrel na svojho priateľa a s istým škodoradostným potešením som sledoval jeho hlboko zamyslený výraz. Veľmi dobre som vedel, čo sa mu odohráva v mysli. Jeho myseľ totiž reagovala na pozorované fakty vždy rovnakým spôsobom. A tu bol celý súbor súvisiacich skutočností: kabelka – ukradnutá, no odložená a neporušená; múzejné označenie; zranená či chorá osoba – pravdepodobne samotná slečna Bonneyová – privezená domov v sprievode polície; a napokon urýchlený príchod starého právnika. Významná skupina faktov. A Thorndyke, pod mojím pobaveným a pozorným dohľadom, ich skladal do rôznych kombinácií, aby zistil, aký všeobecný záver z nich vyplynie.

Zjavne aj môj duševný stav bol preňho rovnako čitateľný, lebo o chvíľu poznamenal – akoby odpovedal na nevyslovenú myšlienku:

„No, myslím, že sa o tom všetkom dozvieme skôr či neskôr, ak Brodribb uvidí moju vizitku, čo je viac než pravdepodobné. Aha, tu prichádza omnibus, ktorý nám vyhovuje. Nastúpime?"

Zastal pri obrubníku a zdvihol palicu; a keďže voľné miesta v omnibuse boli usporiadané tak, že sme museli sedieť oddelene, nebola nijaká príležitosť pokračovať v rozhovore – aj keby bolo vôbec o čom hovoriť.

Thorndykova predpoveď sa však naplnila skôr, než som čakal. Len čo sme dojedli večeru a ešte sme ani nezavreli vonkajšie vchodové dvere, ozvalo sa mohutné, okázalé zabúchanie na klopadlo našich vnútorných dverí.

„Brodribb, hrom aby!“ zvolal som a ponáhľal sa cez miestnosť, aby som ho vpustil.

„Nie, Jervis,“ povedal, keď som ho pozýval dnu, „nepôjdem. Nechcem vás v túto nočnú hodinu rušiť. Prišiel som si len dohodnúť na zajtra stretnutie s klientkou.“

„Volá sa tá klientka Bonneyová?“ spýtal som sa.

Trhol sebou a s úžasom na mňa hľadel. „Do čerta, Jervis!“ vyhŕkol. „Začínate byť rovnako hrozný ako Thorndyke. Ako ste, pre všetkých svätých, vedeli, že je to moja klientka?“

„To nie je podstatné. Našou prácou je vedieť v týchto končinách všetko. Ale ak sa vaše stretnutie týka slečny Mabel Bonneyovej, pre Boha živého, poďte dnu a doprajte Thorndykovi aspoň trochu nočného pokoja. Momentálne je, ako by povedal pán Bumble, na rozbitých fľašiach.“

Na toto naliehanie pán Brodribb vošiel – vôbec nie neochotne, ba práve naopak – a po tom, čo venoval Thorndykovi veselý pozdrav, sa s uznaním rozhliadol po miestnosti.

„Ha!“ zvolal. „Máte to tu veľmi útulné. Ste si naozaj istí, že neruším…“

Prerušil som ho tým, že som ho jemne nasmeroval k ohňu, vedľa ktorého som ho usadil do pohodlného kresla, zatiaľ čo Thorndyke stlačil elektrické tlačidlo, ktoré zvonilo v laboratóriu.

„No,“ povedal Brodribb, rozvaľujúc sa pred krbom ako pekný starý kocúr, „ak mi teda dovolíte uviesť vám niekoľko podrobností – hoci možno nechcete, aby som tu rozoberal pracovné veci.“

„Brodribb, veľmi dobre viete,“ ozval sa Thorndyke, „že ‚práca‘ je pre nás všetkých dychom života. Takže sem s tými podrobnosťami.“

Brodribb spokojne vzdychol a vyložil si nohy na krbovú mrežu. Práve v tej chvíli sa dvere potichu otvorili a Polton nazrel do miestnosti. Jeden jediný, chápavý pohľad na nášho návštevníka mu stačil; vzápätí sa stiahol a dvere za sebou bezhlučne zatvoril.

„Som rád,“ pokračoval Brodribb, „že mám príležitosť na tento predbežný rozhovor, pretože sú veci, ktoré sa dajú povedať lepšie, keď klient nie je prítomný; a záležitosti slečny Bonneyovej ma veľmi zaujímajú. Komplikácie v týchto záležitostiach, ktoré ma sem priviedli, sú celkom čerstvé – v skutočnosti sa začali dnes večer. Ale viem, že máte slabosť pre to, aby sa udalosti rozprávali v správnom poradí, takže dnešnú príhodu zatiaľ odložím a

rozpoviem vám celý príbeh – ktorý je pre prípad dôležitý od začiatku do konca."

V tej chvíli došlo k menšiemu prerušeniu, keď Polton bezhlučne vošiel s podnosom, na ktorom stála karafa, škatuľa s keksami a tri poháre na portské. Podnos položil na malý stolík, ktorý umiestnil tak, aby bol nášmu hosťovi pohodlne poruke. Potom, s pohľadom nesebeckej spokojnosti upretým na nášho starého priateľa, sa vytratil ako dobrotivý duch.

„No toto!" zvolal Brodribb, žiariac pohľadom na karafu. „Toto je skutočne priveľa. Nemali by ste ma takto rozmaznávať."

„Môj drahý Brodribb," odvetil Thorndyke, „vy ste pre nás dobrodincom. Dávate nám zámienku vypiť si pohár portského. Veď predsa nemôžeme piť sami."

„Ja by som mohol, keby som mal pivnicu ako vy," zasmial sa Brodribb a blažene privonial k svojmu poháru. Opatrne si odpil, so zatvorenými očami si dúšok slávnostne vychutnal, pokrútil hlavou a položil pohár späť na stolík.

„Aby som sa vrátil k nášmu prípadu," pokračoval, „slečna Bonneyová je dcérou právnika Harolda Bonneyho – možno si naňho spomínate. Mal kanceláriu na Bedford Row. Tam k nemu jedného rána prišiel klient so žiadosťou, aby mu uschoval istý majetok, kým on – spomínaný klient – odcestuje na pár dní do Paríža, kde mal naliehavé záležitosti. Tým majetkom bola zbierka perál mimoriadnej veľkosti a hodnoty, tvoriaca veľký náhrdelník, ktorý bol pre ľahšiu prenosnosť rozobratý. Nie je celkom jasné,

odkiaľ pochádzali, ale keďže sa celá vec odohrala krátko po Ruskej revolúcii, môžeme si domyslieť svoje. Každopádne, tam boli – voľne nasypané v koženej taške, ktorej povrázok bol zapečatený pečaťou majiteľa."

„Zdá sa, že Bonney bral celú vec dosť ľahkovážne. Dal klientovi potvrdenku za tašku, v ktorej uviedol povahu obsahu – hoci ho vôbec nevidel – a v jeho prítomnosti ju uložil do trezoru vo svojej súkromnej kancelárii. Možno ju zamýšľal odniesť do banky alebo uložiť do trezorovej miestnosti, ale zjavne neurobil ani jedno. Jeho vedúci úradník, ktorý mal druhý kľúč od tejto miestnosti – bez ktorého sa nedala otvoriť – o celej záležitosti nevedel nič. Keď okolo siedmej odišiel domov, nechal Bonneyho usilovne pracovať v kancelárii a niet pochýb, že perly boli stále v trezore."

„V ten večer, asi o trištvrte na deväť, sa stalo, že dvaja príslušníci kriminálnej služby kráčali po Bedford Row, keď z jedného z domov vyšli traja muži. Dvaja z nich zabočili smerom k Theobald Road, ale tretí sa vydal na juh, priamo k nim. Keď prechádzal okolo, obaja ho spoznali – bol to Japonec menom Uyenishi, o ktorom sa polícia domnievala, že je členom medzinárodného gangu, a preto ho mala pod dohľadom. Prirodzene, ich podozrenie sa potvrdilo. Prví dvaja muži rýchlo zmizli za rohom; a keď sa obzreli za Uyenishim, ten výrazne zrýchlil krok a obzeral sa za nimi. Nato sa jeden z dôstojníkov,

Barker, rozhodol sledovať Japonca, zatiaľ čo druhý, Holt, sa pustil do prieskumu budovy."

„Len čo sa Barker obrátil, Japonec sa dal na útek. Bola taká noc ako táto – tmavá a mierne hmlistá. Aby ho nestratil z dohľadu, musel bežať aj Barker; a čoskoro zistil, že má do činenia so skutočným šprintérom. Z dolného konca Bedford Row Uyenishi prebehol cez cestu a vletel do Hand Court ako svetlonoš. Barker sa pustil za ním, ale na holbornskom konci po mužovi nebolo ani stopy. Zakrátko sa však od muža stojaceho vo dverách obchodu dozvedel, že utečenec prebehol okolo a zabočil do Brownlow Street, takže sa opäť pustil do prenasledovania. No keď dorazil na horný koniec ulice, späť na Bedford Row, bol hotový. Po mužovi nebolo ani chýru, ani svedka, ktorého by sa mohol niečo spýtať. Nezostávalo mu nič iné, len prejsť cez cestu a vyjsť hore Bedford Row, aby zistil, či Holt niečo neobjavil."

„Keď sa pokúšal určiť, ktorý dom to je, jeho kolega vyšiel na prah a pokynul mu, aby vošiel; a toto je príbeh, ktorý mu rozpovedal. Dom spoznal podľa veľkého lampového stožiara; a keďže bolo všade ticho a tma, vošiel do podlubia a vyskúšal dvere kancelárie. Zistil, že nie sú zamknuté, a tak vstúpil do miestnosti úradníkov, zapálil plyn a skúsil dvere súkromnej kancelárie, no tie boli zamknuté. Zaklopal, ale keďže sa nikto neozval, dôkladne sa rozhliadol po úradníckej miestnosti; a tam, v tmavom kúte na podlahe, našiel kľúč. Skúsil ho v zámke súkromnej kancelárie, a keď zistil, že pasuje, otočil ním a dvere otvoril. V tej chvíli

dopadlo svetlo z vonkajšej miestnosti na telo muža ležiaceho hneď za prahom."

„Stačil jediný pohľad, aby bolo jasné, že muž bol zavraždený – najprv omráčený úderom do hlavy a potom dorazený nožom. Prehliadka vreciek ukázala, že mŕtvy je Harold Bonney, a zároveň, že nič z jeho vecí nezmizlo. Neboli ani žiadne známky inej krádeže. Nič sa nezdalo byť porušené a trezor nebol vypáčený – hoci to nebolo celkom rozhodujúce, keďže kľúč od trezoru mal mŕtvy vo vrecku. Každopádne, vražda bola spáchaná a bolo zrejmé, že Uyenishi je buď vrahom, alebo spolupáchateľom; preto Holt okamžite zavolal na Scotland Yard z kancelárskeho telefónu a oznámil všetky podrobnosti."

„Môžem rovno povedať, že Uyenishi zmizol úplne a okamžite. Nevrátil sa do svojho podnájmu v Limehouse, pretože polícia tam bola skôr, než by tam mohol doraziť. Rozpútalo sa čulé pátranie. Fotografie hľadaného muža viseli pred každou policajnou stanicou a na všetkých prístavoch bola nasadená hliadka. No nikde ho nenašli. Musel okamžite odplávať na nejakej lodi smerujúcej z Temže. A tým ho na chvíľu necháme tak."

„Spočiatku sa zdalo, že nič nebolo ukradnuté, keďže vedúci úradník nedokázal zistiť, že by niečo chýbalo. No o pár dní sa klient vrátil z Paríža a predložiac potvrdenku, požiadal o svoje perly. Lenže perly zmizli. Bolo zrejmé, že práve ony boli cieľom zločinu. Zlodeji o nich museli vedieť a vystopovali ich až do

kancelárie. Samozrejme, trezor bol otvorený jeho vlastným kľúčom, ktorý bol potom vrátený do vrecka mŕtveho."

„Ako Bonneyho vykonávateľ závetu som odmietol uznať jeho zodpovednosť za perly. Tvrdil som, že bol len bezodplatným depozitárom – neexistoval predsa dôkaz, že by mu bola sľúbená odmena – a že smrť vraždou nemožno považovať za nedbanlivosť. Slečna Mabel, prakticky jediná dedička, však trvala na opaku. Povedala, že perly mohli byť uložené v banke alebo v trezorovej miestnosti a že za ich stratu nesie morálnu, ak nie právnu zodpovednosť. Neústupne trvala na tom, že majiteľovi vyplatí celú sumu, na ktorú boli ocenené. Bolo to nerozvážne, ba až bláznivé rozhodnutie – určite by sa uspokojil aj s polovicou. No aj tak: skladám klobúk pred človekom, mužom či ženou, ktorý radšej prijme chudobu, než by porušil daný záväzok." V tej chvíli musel byť Brodribb – ktorý bol presne takým človekom – potešený doplneným pohárom.

„A uvedomte si," pokračoval, „že keď hovorím o chudobe, myslím to doslova. Odhadovaná hodnota tých perál bola päťdesiattisíc libier – ak si vôbec viete predstaviť, že by niekto pri zdravom rozume dal takú sumu za taký balík harabúrd. Keď ich úbohá Mabel Bonneyová vyplatila, zostala jej vyhliadka, že si bude musieť natierať maslo poriadne na tenko po celý zvyšok života. V skutočnosti musela jeden po druhom predávať svoje malé poklady, len aby zaplatila bežné výdavky, a ja veru neviem,

ako bude pokračovať, keď predá aj ten posledný. Ale dosť už o jej súkromných ťažkostiach. Vráťme sa k veci."

„Najprv k perlám. Nikdy sa nenašli a zdá sa pravdepodobné, že sa ich nikde nepodarilo speňažiť. Viete, perly sú v mnohom odlišné od iných drahokamov. Veľký diamant môžete rozrezať, ale veľkú perlu nie. A veľká hodnota toho náhrdelníka nespočívala len vo veľkosti, dokonalej forme a lesku jednotlivých perál, ale aj v tom, že celý súbor bol dokonale zladený. Rozobrať náhrdelník znamenalo zničiť podstatnú časť jeho hodnoty."

„A teraz k nášmu priateľovi Uyenishimu. Ako som povedal, zmizol; ale znovu sa objavil v Los Angeles, v rukách tamojšej polície, obvinený z lúpeže a vraždy. Bol chytený priamo pri čine, riadne usvedčený a odsúdený na smrť. No z nejakého dôvodu – alebo skôr, ako by sme povedali my, bez akéhokoľvek dôvodu – bol trest zmenený na doživotie. Za týchto okolností anglická polícia prirodzene nepodnikla nič, najmä keď proti nemu v skutočnosti nemala žiadne dôkazy."

„Uyenishi bol povolaním kovotepec; vyrábal tie drobné, pôvabné predmety, ktoré sú tak blízke umeleckému japonskému vkusu. A keď bol vo väzení, dovolili mu zriadiť si malú dielňu a v obmedzenej miere sa venovať svojmu remeslu. Okrem iného zhotovil aj malú skrinku v podobe sediacej figúrky, o ktorej tvrdil, že ju chce darovať svojmu bratovi ako pamiatku. Neviem, či mu bolo udelené povolenie tento dar skutočne odovzdať, ale na tom už nezáleží; lebo Uyenishi dostal chrípku a o pár dní na

to ho skolila pneumónia. A väzenské úrady sa zároveň dozvedeli, že jeho brat bol pred týždňom či dvoma zastrelený pri prestrelke v San Franciscu. Takže skrinka zostala v ich rukách."

„Približne v tom čase bola slečna Bonneyová pozvaná, aby sprevádzala istú Američanku na ceste do Kalifornie, čo s vďačnosťou prijala. Počas svojho pobytu tam navštívila väznicu, aby sa informovala, či Uyenishi niekedy neurobil nejaké vyhlásenie týkajúce sa stratených perál. Tu sa dozvedela o jeho nedávnej smrti; a keďže jej riaditeľ väznice nemohol poskytnúť nijaké informácie, odovzdal jej aspoň skrinku ako akúsi pamiatku. O tejto záležitosti sa dozvedela tlač – a viete, aká je kalifornská tlač. Objavili sa ‚isté nezrovnalosti', ako by povedali oni, a kdejakí Japonci s pochybnou minulosťou sa prihlásili vo väznici s požiadavkou, aby im bola skrinka ‚vrátená' ako údajným dedičom Uyenishiho."

„Potom boli vykradnuté izby slečny Bonneyovej v hoteli – ale skrinka bola v hotelovom trezore – a slečnu Bonneyovú aj jej hostiteľku začali sledovať rôzni neželaní jednotlivci takým znepokojivým spôsobom, že obe dámy znervózneli a potajomky sa presunuli do New Yorku. No tam došlo k ďalšiemu vlámaniu, opäť neúspešnému, a sledovanie sa začalo odznova. Napokon sa slečna Bonneyová, presvedčená, že jej prítomnosť predstavuje pre jej priateľku nebezpečenstvo, rozhodla vrátiť do Anglicka a podarilo sa jej nastúpiť na loď bez toho, aby sa o jej odchode ktokoľvek vopred dozvedel."

„Ale ani v Anglicku nemala pokoj. Neustále mala nepríjemný pocit, že ju niekto sleduje a pozoruje, a zdalo sa, že na uliciach – najmä v okolí jej domu – neustále naráža na japonských mužov. Samozrejme, všetok ten rozruch sa týkal tej prekliatej skrinky; a keď mi povedala, čo sa deje, okamžite som ju strčil do vrecka a odniesol do svojej kancelárie, kde som ju uložil do trezoru. A tam, prirodzene, mala zostať. Lenže nezostala. Jedného dňa mi slečna Bonneyová oznámila, že posiela niekoľko drobností na výstavu zapožičaných diel orientálneho umenia v South Kensingtonskom múzeu a že by chcela pridať aj skrinku. Dôrazne som ju od toho odhováral, ale trvala na svojom; a napokon sme do múzea išli spolu – jej keramika a ostatné veci v kabelke, skrinka v mojom vrecku."

„Bol to nesmierne nerozumný krok, pretože tá prekliata skrinka tam potom celé mesiace ležala vystavená v sklenenej vitríne, každému na očiach, s jej menom na štítku; a čo bolo ešte horšie, s úplnými podrobnosťami o jej pôvode. Napriek tomu sa počas výstavy nič nestalo – múzeum nie je práve jednoduché miesto na krádež – a všetko prebiehalo hladko až do chvíle, keď prišiel čas veci po skončení výstavy vyzdvihnúť. Dnes bol ten určený deň a, rovnako ako minule, išli sme do múzea spolu. Lenže neodišli sme spolu. Jej ostatné exponáty boli všetko keramika, a tie vybavili ako prvé, takže mala kabelku zbalenú a bola pripravená odísť skôr, než sa vôbec pustili do vitrín s kovovými predmetmi. Keďže sme nešli rovnakým smerom,

nezdalo sa potrebné, aby čakala; a tak odišla so svojou kabelkou, zatiaľ čo ja som zostal, kým neuvoľnili skrinku. Potom som ju vložil do vrecka a šiel domov, kde som ju opäť zamkol v trezore."

„Domov som prišiel okolo siedmej. Krátko po ôsmej som začul v kancelárii zvoniť telefón, a tak som zišiel dolu, preklínajúc toho, kto volá v takúto nekresťanskú hodinu – a ukázalo sa, že je to policajt z nemocnice George Hospital. Povedal, že našiel slečnu Bonneyovú ležať v bezvedomí na ulici a odviezol ju do nemocnice, kde ju na chvíľu ponechali na pozorovaní, ale už sa prebrala a on ju práve vezie domov. Prosila, či by som mohol prísť za ňou čo najskôr. Nuž, samozrejme, okamžite som sa vybral a dorazil k jej domu pár minút po tom, čo prišla – a len chvíľu po vašom odchode."

„Bola dosť rozrušená, takže som ju nezaťažoval množstvom otázok, ale stručne mi opísala, čo sa jej prihodilo – a v podstate to bolo takto: Z múzea sa vybrala pešo po Brompton Road a prechádzala tichou uličkou medzi ňou a Fulham Road, keď začula za sebou takmer nepočuteľné kroky. V nasledujúcom okamihu jej niekto prehodil cez hlavu šál či šatku a pevne ju utiahol okolo krku. Súčasne jej niekto vytrhol kabelku z ruky. To je všetko, na čo si pamätá, lebo bola napoly udusená a tak vystrašená, že omdlela – a nevedela o sebe až do chvíle, keď sa prebrala v drožke s dvoma policajtmi, ktorí ju viezli do nemocnice."

„Teraz je zrejmé, že jej útočníci hľadali tú prekliatu skrinku, pretože kabelka bola roztrhnutá a prehľadaná, ale nič z nej

nezmizlo ani sa nepoškodilo; čo opäť naznačuje Japoncov, lebo britský zlodej by tú keramiku určite rozmlátil. Našiel som tam vašu vizitku a navrhol som slečne Bonneyovej, že by sme vás mali požiadať o pomoc – povedal som jej o vás všetko – a ona s tým rozhodne súhlasila. A preto som tu, pijem vaše portské a oberám vás o nočný odpočinok."

„A čo presne chcete, aby som urobil?" spýtal sa Thorndyke.

„Čokoľvek uznáte za najlepšie," znela veselá odpoveď. „V prvom rade treba skoncovať s týmto obťažovaním – s tým sledovaním a potulovaním sa okolo. Ale okrem toho musíte vidieť, že na tej prekliatej skrinke je niečo zvláštne. Ten odporný predmet nemá nijakú vnútornú hodnotu. Muž z múzea nad ním len ohrnul nos. Ale zjavne má nejakú vonkajšiu hodnotu – a nie malú. Ak stojí za to, aby tí diabli sledovali jej stopu až zo Štátov, ako sa zdá, že to urobili, tak stojí za to, aby sme sa pokúsili zistiť, v čom tá jej hodnota spočíva. A tam prichádzate na scénu vy. Navrhujem, aby som zajtra priviedol slečnu Bonneyovú k vám, a prinesiem aj tú prekliatu skrinku. Potom jej položíte pár otázok, pozriete sa na skrinku – cez mikroskop, ak bude treba – a poviete nám o nej všetko vo svojom obvyklom nekromantskom štýle."

Thorndyke sa zasmial, keď dolieval pohár nášmu priateľovi. „Ak viera dokáže hýbať horami, pán Brodribb," povedal, „mali by ste byť stavebným inžinierom. Ale je to rozhodne dosť zaujímavý prípad."

„Ha!“ zvolal starý právnik. „Tak je to v poriadku. Poznám vás už veľa rokov a nikdy som nevidel, že by ste si nevedeli dať rady; a ani teraz sa nedáte zaskočiť. Kedy ju mám priviesť? Popoludní alebo večer – to by jej vyhovovalo najviac.“

„Dobre,“ odvetil Thorndyke. „Priveďte ju na čaj – povedzme o piatej. Bude vám to vyhovovať?“

„Výborne; a nech nám dobrodružstvo praje.“ Dopil svoj pohár, a keďže karafa bola už prázdna, vstal, srdečne nám potriasol rukami a v dobrej nálade sa pobral preč.

S mimoriadnym záujmom som očakával túto návštevu. Rovnako ako Thorndyke, aj ja som považoval prípad za veľmi podnetný. Lebo bolo celkom jasné – ako povedal náš bystrý starý priateľ – že v tejto skrinke je niečo viac, než sa na prvý pohľad zdá. A tak nasledujúce popoludnie, keď presne o piatej zazneli na našom schodisku kroky, som s napätou zvedavosťou očakával príchod našej novej klientky – tak kvôli nej samej, ako aj kvôli jej záhadnému majetku.

Pravdupovediac, dáma bola omnoho príjemnejšia na pohľad než samotná skrinka. Už na prvý pohľad mi bola veľmi sympatická – a myslím, že aj Thorndykovi. Nie že by bola vyslovene krásavica, hoci bola iste pôvabná. Skôr bola predstaviteľkou typu, ktorý akoby čoraz viac mizol: tichá, jemná, mierna v reči a dáma do posledného článku prsta; s tvárou trochu smutnou a unavenou, s dvoma-troma pramienkami bielej

v pekne upravených čiernych vlasoch, hoci nemohla mať viac než tridsaťpäť. Celkovo veľmi milá a príťažlivá osobnosť.

Keď nás Brodribb – ktorý sa k nej správal, akoby bola kráľovskou výsosťou – predstavil a usadili sme ju do najpohodlnejšieho kresla, opýtali sme sa na jej zdravotný stav a dostalo sa nám jej vďačnosti za záchranu kabelky. Potom Polton priniesol podnos s výrazom, ktorý by si zaslúžil sprievod chrámových spevákov; nalial sa čaj a neformálne rokovanie sa začalo.

Nemala nám však veľa čo povedať; svojich útočníkov nevidela a podstatné fakty prípadu už Brodribb výborne zhrnul. Po niekoľkých otázkach sme sa teda dostali k ďalšej fáze – ktorú uviedol Brodribb tým, že vytiahol z vrecka malý balíček a začal ho rozbaľovať.

„Hľa," povedal, „to je *fons et origo mali* – prameň a pôvod všetkého zla. Nie je to žiaden zázrak, myslím, že sa na tom zhodneme." Položil predmet na stôl a nenávistne naň zazrel, zatiaľ čo Thorndyke a ja sme si ho prezerali s oveľa neosobnejším záujmom. Nebolo veľmi na čo pozerať. Len obyčajná japonská skrinka v podobe nízkej, beztvarej figúrky s hlúpym, uškŕňajúcim sa výrazom, ktorej hlava a plecia sa otvárali na pánte. Príjemný predmet so svojím tlmeným, teplým sfarbením, ale rozhodne nie umelecké majstrovské dielo.

Thorndyke ju zdvihol a pomaly obracal v rukách pri predbežnej prehliadke. Potom prešiel k podrobnému skúmaniu,

pričom ho teraz pozorne sledoval Brodribb aj ja. Pomalým, metodickým pohybom jeho oko – posilnené hodinárskym monoklom – prechádzalo po každej časti vonkajšku. Potom ju otvoril a po preskúmaní vnútornej strany veka dlho a sústredene skúmal dno zvnútra. Napokon obrátil skrinku hore dnom a skúmal dno zvonka, pričom mu venoval najdlhšiu a najprísnejšiu pozornosť zo všetkého – čo ma trochu zmiatlo, keďže dno bolo úplne hladké. Napokon mi bez komentára podal skrinku aj monokel.

„No," ozval sa Brodribb, „aký je verdikt?"

„Ako umelecké dielo nemá nijakú hodnotu," odpovedal Thorndyke. „Telo aj veko sú len odliatky z obyčajného bieleho kovu – povedal by som, že z antimonovej zliatiny. Bronzová farba je len lak."

„To isté poznamenal aj ten pán z múzea," podotkol Brodribb.

„Ale," pokračoval Thorndyke, „je na nej jedna veľmi zvláštna vec. Jediný kus kvalitného kovu je práve tam, kde na tom najmenej záleží. Spodok je samostatná platnička zo zliatiny, ktorú Japonci nazývajú šakudó – zliatina medi a zlata."

„Áno," povedal Brodribb, „to si všimol aj múzejník, a tiež nevedel pochopiť, prečo to tam je."

„A potom," pokračoval Thorndyke, „je tu ďalší anomálny prvok: vnútorná strana dna je pokrytá bohatou výzdobou – presne na mieste, kde je výzdoba najmenej vhodná, keďže by ju zakrýval obsah skrinky. A navyše, tá výzdoba je leptaná; nie rytá

ani tepaná. Lenže leptanie je pre tento účel veľmi nezvyčajná technika – ak ju vôbec japonskí kovotepci používajú. Mám dojem, že nie; je totiž veľmi nevhodná na dekoratívne účely. To je zatiaľ všetko, čo som zistil."

„A čo z týchto pozorovaní vyvodzujete?" spýtal sa Brodribb.

„Rád by som si to premyslel," odpovedal Thorndyke. „Je tu zjavná anomália, ktorá musí mať nejaký význam. Ale v tejto chvíli sa nechcem púšťať do špekulatívnych názorov. Chcel by som však urobiť jednu či dve fotografie skrinky na porovnanie; to mi však zaberie nejaký čas. Sotva budete chcieť tak dlho čakať."

„Nie," povedal Brodribb. „Ale slečna Bonneyová ide so mnou do kancelárie prejsť nejaké dokumenty a prebrať trochu obchodných záležitostí. Keď skončíme, vrátim sa po tú prekliatu vec."

„To nebude potrebné," odvetil Thorndyke. „Len čo urobím, čo treba, prinesiem vám ju hore."

Brodribb s tým ochotne súhlasil a on aj jeho klientka sa chystali na odchod. Vstal som tiež a keďže som mal namierené do Old Square v Lincoln's Inn, opýtal som sa, či sa môžem pridať.

Keď sme vyšli na King's Bench Walk, všimol som si menšieho, uhladeného pána, ktorý práve prešiel popri našom vchode a teraz zabočil do susedného. Vo svetle lampy pri vchode sa mi zdal byť Japoncom. Myslel som, že si ho všimla aj slečna Bonneyová, ale nič nepovedala – a ani ja. No keď sme stúpali hore Inner Temple Lane, takmer sme dostihli dvoch ďalších

mužov, ktorí – hoci som ich videl len zozadu a pri nedostatku svetla – vzbudili moje podozrenie svojimi drobnými, úhľadnými postavami. Keď sme sa priblížili, zrýchlili krok a jeden z nich sa obzrel cez plece; a vtedy sa moje podozrenie potvrdilo, lebo na nás pozrela nepochybne japonská tvár. Slečna Bonneyová si všimla, že som mužov zaregistroval, lebo poznamenala, keď prudko zabočili pri Cloisters a vošli do Pump Court:

„Vidíte, Japonci ma stále prenasledujú."

„Všimol som si ich," povedal Brodribb. „Pravdepodobne sú to právnickí študenti. Ale môžeme byť predsa spoločenskí." A s týmito slovami zamieril aj on k Pump Court.

Sledovali sme našich orientálnych priateľov cez Lane do Fountain Court, a odtiaľ cez Devereux Court až k Temple Bar, kde sa naše cesty rozišli. Oni zabočili na západ a my sme prešli na Bell Yard, ktorým sme vystúpili hore a vstúpili do New Square cez bránu na Carey Street. Pri Brodribbových dverách sme sa zastavili a obzreli späť, no nikde nebolo nikoho vidieť. Ja som sa teda pobral svojou cestou, sľubujúc, že sa čoskoro vrátim vypočuť si Thorndykovu správu. Právnik so svojou klientkou zmizli vo vchode.

Moje vybavovanie trvalo dlhšie, než som čakal, ale napriek tomu, keď som dorazil k Brodribbovi – býval v byte nad svojou kanceláriou – Thorndyke tam ešte nebol. O štvrť hodiny však zazneli jeho svižné kroky na schodoch a keď Brodribb otvoril dvere, Thorndyke vošiel a vytiahol skrinku z vrecka.

„No," povedal Brodribb, keď ju vzal od Thorndyka a pre istotu ju zamkol do zásuvky, „prehovorila veštica? A ak áno, čo povedala?"

„Veštby," odvetil Thorndyke, „majú vo zvyku byť stručnejšie než výrečné. Skôr než sa pokúsim vyložiť posolstvo, rád by som si prezrel miesto úteku; aby som zistil, či existoval nejaký rozumný dôvod, prečo sa ten muž, Uyenishi, vrátil späť po Brownlow Street – späť do zóny, ktorá musela byť preňho nebezpečná. Myslím, že je to podstatná otázka."

„Tak teda," povedal Brodribb s očividnou horlivosťou, „poďme všetci tým smerom a pozrime sa na to prekliate miesto. Je to len kúsok odtiaľto."

Okamžite sme všetci súhlasili – aspoň dvaja z nás boli v stave najvyššieho očakávania. Thorndyke, ktorý zvyčajne svoje výsledky skôr podceňoval, v podstate priznal, že mu skrinka niečo prezradila. Keď sme kráčali hore námestím k bráne do Lincoln's Inn Fields, nenápadne som ho pozoroval, snažiac sa z jeho nečitateľnej tváre vyčítať aspoň náznak toho, čo to ‚niečo' vlastne je. Premýšľal som, ako môžu pohyby utekajúceho muža súvisieť s riešením záhady. Brodribb bol rovnako zaujatý a keď sme prešli z Great Turnstile a zamierili hore Brownlow Street, videl som, že jeho vzrušenie je už takmer na prasknutie.

Na vrchu ulice sa Thorndyke zastavil a rozhliadol sa hore-dolu po tej ponurej komunikácii, ktorá je pokračovaním Bedford Row a nesie aj jej meno. Potom prešiel na dláždený ostrovček

okolo pumpy stojacej uprostred cesty a odtiaľ si prezrel vstupy do Brownlow Street a Hand Court. Napokon sa obrátil a zamyslene sa zadíval na pumpu.

„Zvláštny starý pozostatok," poznamenal, poklepávajúc na železný plášť kĺbmi prstov. „Podobnú nájdete, ak si spomeniete, v Queen Square, a ďalšiu v Aldgate. Ale tá je ešte v prevádzke."

„Áno," pritakal Brodribb, takmer poskakujúc netrpezlivosťou a v duchu preklínajúc pumpu, ako som mohol vidieť, „všimol som si ju."

„Predpokladám," pokračoval Thorndyke zamysleným tónom, „že museli odstrániť rukoväť. Ale bola to trochu škoda."

„Možno áno," zavrčal Brodribb, ktorého tvár začínala nadobúdať odtieň nakladanej kapusty, „ale čo do čerta –"

Tu sa náhle odmlčal a mlčky zagánil na Thorndyka, ktorý zdvihol ruku a vsunul ju do otvoru, kde kedysi bývala rukoväť pumpy. Hmatal vo vnútri s výrazom pokojného záujmu a napokon oznámil: „Valec je stále na mieste a, zdá sa, aj piest –" (Tu som začul Brodribba zachrapčane zamrmlať: „K čertu s valcom aj s piestom!") „– ale moja ruka je na takéto skúmanie trochu veľká. Slečna Bonneyová, nemohli by ste, prosím, skúsiť vložiť ruku dnu a povedať mi, či mám pravdu?"

Všetci sme na Thorndyka vyjavene hľadeli, no slečna Bonneyová sa po chvíli spamätala zo svojho úžasu a s ospravedlňujúcim úsmevom – napoly plachým, napoly pobaveným – si stiahla rukavicu. Natiahla sa – pumpa bola pre

ňu trochu vysoká – a vložila ruku do úzkej štrbiny. Brodribb na ňu zazeral a bubral ako moriak, a ja som ju sledoval s náhlym podozrením, že sa čosi udeje. A nemýlil som sa. Lebo keď som sa díval, plachý, zmätený úsmev jej zmizol z tváre a nahradil ho výraz neuveriteľného úžasu. Pomalým pohybom vytiahla ruku späť a spolu s ňou sa zo štrbiny začalo vynárať niečo ďalšie. Priskočil som bližšie a v svetle lampy nad pumpou som zbadal, že tým predmetom je kožené vrecko, zaviazané povrázkom, na ktorom visela zlomená pečať.

„To nie je možné!“ vydýchla, keď trasúcimi sa prstami rozviazala povrázok. Keď potom nazrela do otvoreného vrecka, unikol jej tichý výkrik.

„Je to ono! Je to ono! Je to ten náhrdelník!“

Brodribb onemel úžasom. Rovnako aj ja; ešte stále som s otvorenými ústami hľadel na vrecko v rukách slečny Bonneyovej, keď som pocítil Thorndykov dotyk na ramene. Prudko som sa obrátil a zbadal, že mi podáva automatickú pištoľ.

„Buď pripravený, Jervis,“ povedal ticho a zahľadel sa smerom ku Gray's Inn.

Pozrel som tým istým smerom a zazrel som troch mužov, ako sa prikrádajú spoza rohu od Jockey's Fields. Brodribb ich zbadal tiež; vytrhol klientke vrecko s perlami, strčil si ho do náprsného vrecka a postavil sa pred ňu, pevne zvierajúc palicu v bojovnom postoji. Muži kráčali po chodníku, až kým sa neocitli priamo oproti nám. Potom sa naraz obrátili a zamierili k pumpe, každý

s pravou rukou skrytou za chrbtom. V tej chvíli Thorndyke zdvihol ruku so zbraňou – a ja s ním – a ostro zvolal:

„Stáť! Ak ktokoľvek pohne rukou, strieľam."

Táto výzva ich okamžite zastavila; zjavne nečakali takúto odozvu. Čo by sa stalo ďalej, sa nedá ani domyslieť. No vtom sa ozval hvizd policajnej píšťalky a z Hand Court vybehli dvaja strážnici. O chvíľu sa ozval ďalší hvizd z Warwick Court a cez postrannú bránu Gray's Inn sa vyrútili ďalší dvaja policajti. Naši traja prenasledovatelia zaváhali len na okamih. Potom sa naraz obrátili a utekali ako vietor späť do Jockey's Fields, s celou skupinou strážnikov v pätách.

„Pozoruhodná náhoda," poznamenal Brodribb, „že tí policajti práve náhodou striehli nablízku. Alebo to nebola náhoda?"

„Pred odchodom som telefonoval veliteľovi stanice," odvetil Thorndyke, „a upozornil som ho, že tu môže dôjsť k narušeniu verejného poriadku."

Brodribb sa zasmial. „Vy ste úžasný človek, Thorndyke. Myslíte na všetko. Som zvedavý, či tých chlapíkov chytia."

„To už nie je naša starosť," odpovedal Thorndyke. „Perly máme, a tým je vec vybavená. A sledovanie sa tým pádom končí."

Slečna Bonneyová si s úľavou vydýchla a vďačne pozrela na Thorndyka. „Ani si neviete predstaviť, aká je to pre mňa úľava!" zvolala. „Nehovoriac o tom poklade."

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Magická skrinka*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.